

Valtiovarainministeriölle

VN/2932/2021-VM-2

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi väestötietojärjestelmästä annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n muuttamisesta

FA toivoo asetuksen voimaantulon lykkäämistä

- Lähtökohtaisesti kannatamme valittua tapaa ratkaista henkilötunnuksen riittävyyteen liittyvät ongelmat uusien välimerkkien käyttöön ottamisella. Uudistuksen tiukka aikataulu on kuitenkin järjestelmämuutosten kannalta mahdoton useille finanssialan, oletettavasti myös muiden toimialojen, toimijoille.
- Uudistuksesta henkilöitä koskevaan tietojen vaihtoon aiheutuvia haittoja tulisi selvittää laajemmin ja selvittää vielä mahdollisuutta siirtymäajan pidentämiseen väliaikaisjärjestelyllä.
- Perusteluissa mainittua henkilötunnuksen kokonaisuudistusta emme näe perusteltuna enää sen jälkeen, kun kaavailut osittaisuudistukset on tehty.

1 Pykäläluonnosta ja asetuksen suunniteltua voimaantuloajankohtaa koskevat huomiot:

Lähtökohtaisesti kannatamme valittua tapaa ratkaista henkilötunnuksen riittävyyteen liittyvät ongelmat uusien välimerkkien käyttöön ottamisella. Uudistuksen tiukka aikataulu on kuitenkin järjestelmämuutosten kannalta mahdoton useille finanssialan, oletettavasti myös muiden toimialojen, toimijoille.

Koska esitetty hieman yli vuoden mittainen valmistautumisaika on liian lyhyt finanssialan yritysten kannalta, olisi uudella välimerkillä varustettujen tunnusten käsittelyyn luotava väliaikaiset manuaaliset prosessit, joihin sisältyy riskejä mm. asiakkaan tietojen eheyteen ja asiakaspalvelun sujuvuuteen liittyen. Erityisen hankalaksi voi muodostua henkilöä koskeva sähköinen tiedonvaihto yritysten ja viranomaistahojen, esim. tulorekisteri, verottaja ja Kela, välillä, jos vain osa tiedonvälitykseen osallistuvista tahoista pystyy käsittelemään uusia välimerkkejä.

Vaikka henkilötunnuksen antaminen väärältä syntymäpäivältä ei olekaan pysyvä ratkaisuna kestävä, olisi toivottavaa, että hankkeessa analysoitaisiin lausuntopalautteiden perusteella vielä kertaalleen mahdollisuutta käyttää tätä keinoa rajatun ajan, jotta taattaisiin henkilötunnusta hyödyntäville tahoille riittävä käyttöönottoaika uusien välimerkkien vaatimien järjestelmämuutosten tekemiseen.

Esitys siitä, että uudella välimerkillä varustettujen tunnusten jakelu aloitetaan vasta sitten, kun nykyisin käytössä olevalla välimerkillä varustettuja tunnuksia ei enää ole lainkaan käytettävissä, on erittäin kannatettava. Näin minimoidaan alkuvaiheessa liikkeellä olevien uuden välimerkin omaavien tunnusten määrä. On kuitenkin huomattava, että henkilötunnuksen uudistamisen hankkeessa on myös suunniteltu

henkilötunnusten jakelun laajentaminen alkamaan samaan aikaan uusien välimerkkien käyttöönoton kanssa. Tämä osaltaan lisää liikkeellä olevien uudella välimerkillä varustettujen tunnusten määrää. Jakelun laajentaminen tulisivin FA:n näkemyksen mukaan siirtää alkamaan vasta sitten, kun henkilötunnusten hyödyntäjäorganisaatioilla on riittävät valmiudet myös uudella välimerkillä varustettujen tunnusten käsittelyyn.

Esitetyssä asetustekstissä näyttäisi olevan epälooginen muotoilu. Nykyisen asetuksen 2 §:n 1 momentin mukaan henkilötunnuksen osia ovat syntymäaika, yksilönumero ja tarkistusmerkki. Saman pykälän 3 momentin mukaan yksilönumerolla erotetaan toisistaan henkilöt, joilla on sama syntymäaika. Yksilönumeron antamista varten väestötietojärjestelmään talletetaan henkilön sukupuolitiedoksi mies tai nainen. Yksilönumeroksi annetaan kolminumeroinen luku, joka on miespuolisilla pariton ja naispuolisilla parillinen.

Valmisteilla olevassa säädöksessä myös välimerkki on osa syntymäaikaa. Perusteluista saa sen käsityksen, että jatkossa voitaisiin antaa esim. henkilötunnukset 030303A001N sekä 030303B001N. Tällöin yksilöintinumeroa ei käytettäisi em. 3 momentin mukaisessa tarkoituksessa, kun henkilöt, joilla on sama syntymäaika, erotetaan yksilönumeron sijaan välimerkillä. Asetuksen 3 momentti siis pätsisi vain silloin kun kyseisten henkilötunnusten välimerkit olisivat samat. Siksi 3. momentti tulisi kirjoittaa siten, että siinä tarkoitettu henkilöiden erottaminen voitaisiin tehdä yksilönumerolla tai välimerkillä.

2 Asetuksen vaikutukset:

a. Arvioikaa asetusmuutoksesta aiheutuvat kokonaiskustannukset organisaatiossanne: (euromääräinen arvio kokonaiskustannuksista yhtenä lukuna, HUOM: ei perusteluja tähän kenttään):

35 000 000 euroa.

b. Mikä osuus edellä mainitusta kokonaiskustannuksesta aiheutuu ostopalveluista (euromääräinen arvio ostopalvelujen osuudesta yhtenä lukuna, HUOM: ei perusteluja tähän kenttään):

Ei saatavilla

c. Edellä kohtiin a ja b annettujen kustannusarvioiden perustelut ja mahdolliset lisätiedot:

Välimerkkimuutos aiheuttaa merkittäviä järjestelmämuutostöitä ja niiden testausta. Finanssialan yrityksillä on lukuisia, hyvin eri-ikäisiäkin järjestelmiä ja rajapintoja, joihin muutokset täytyy huomioida. On mahdollista, että kaikkia muutettavia sovelluksia ei vielä tässä vaiheessa selvitystyötä ole tunnistettu, joten kustannukset tarkentuvat työn edetessä.

d. Muut asetuksen vaikutuksia koskevat huomiot:

Edellä kohdassa 1 mainitut vaikutukset sähköiseen tietojen vaihtoon silloin, kun kaikki osalliset eivät pysty toteuttamaan muutoksia säädettyssä ajassa, tulisi selvittää tarkemmin.

3 Muut huomiot asetusluonnokseen tai perustelumuistioon:

Perustelumuistiossa kerrotaan, että henkilötunnuksen uudistaminen nyt lausuntokierroksella olevan esityksen mukaisesti on henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman identiteetin hallinnoimista koskevan hankkeen ensimmäinen vaihe. Jatkossa hankkeessa pyritään ratkaisemaan mm. tunnuksen sukupuolineutraali muoto sekä lisäksi tavoitteena on luoda edellytykset kokonaan uuden tunnusjärjestelmän käyttöönotolle.

Finanssiala näkee, että henkilötunnuksen välimerkkimuutos ja sukupuolineutraali muoto mahdollistavat nykyisen henkilötunnuksen käytön vuosikymmeniksi eteenpäin. Nämä muutokset aiheuttavat laajasti kustannuksia sekä yrityksille, julkishallinnolle että kolmannelle sektorille. Kokonaisuudistuksen tuottamat kustannukset nousisivat FA:n arvion mukaan vielä huomattavasti korkeammiksi (v 2020 arvio FA:n jäsenten kustannuksista oli 300 miljoonaa euroa). Kokonaisuudistuksen tekeminen osauudistusten lisäksi tarkoittaisi, että samat asiat tehdään kahteen kertaan. Tälle lisäinvestoinnille on osittaisuudistusten toteuttamisen jälkeen vaikea nähdä perusteluja.

FINANSSIALA RY

Lea Mäntyniemi

Johtaja